

ALT SOLUNUM SİSTEMİ HASTALIKLARININ KLİNİK BELİRTİLERİ

DOI: 10.37609/akya.3747.c324

BÖLÜM 17

Kadir BOZUKLUHAN¹

1. GİRİŞ

Solunum sistemi, havadaki oksijeni hemoglobine bağlayarak akciğer alveollerine taşıırken, karbon-dioksiti dışarı atarak gaz değişimini sağlayan bir sistemdir. Hayvan türleri arasında anatomik farklılıklar bulunsa da temel fonksiyonu aynıdır. Üst ve alt solunum yollarından oluşan bu sistemde; burun, larenks ve farinks üst solunum yollarını, trakea ve akciğerler ise alt solunum yollarını oluşturmaktadır.

2. TRAKEA MUAYENESİ

Trakea sulcus jugulariste bulunan trakea; inspeksiyon (deride yara ya da şekil bozuklukları vb.) palpasyon (ağrı, lokal şişlik ve deformasyonlar) ve oskültasyon ile (raller, ıslık sesi vb.) yönünden muayene edilir. Radyografide neoplaziler, larenks ve trakeanın şekil ve pozisyonları belirlenir. Büyük kısmı göğüs kafesi içerisinde seyrederek akciğerlere bağlanır.

3. AKCİĞERLERİN MUAYENESİ

İnspeksiyon, palpasyon, perküsyon ve oskültasyon ile muayenesi yapılır.

3.1. İnspeksiyon; hayvanın duruşu, solunum şekli, göğüs kafesinin simetrisi ve solunum derinliği vb. gözlenir.

3.2. Palpasyon; göğüs kafesi üzerinde varsa şişliklerin niteliği, ısı, kostalar üzerine yapılan basınçta hayvanın ağrı duyup duymadığı incelenir.

3.3. Perküsyon: Akciğerin kontrolünde önemli olup, akciğerlerin sınırları, çevre organlarla olan anatomik ilişkileri ve anormal durumları belirlenir. Göğüs perküsyonundan yapabilmek için perküsyon sınırlarının bilinmesi önemlidir. Perküsyon sınırları;

Dorsal sınır: Dorsalde torakal omurların Processus transversuslarından geçen ve yere paralel olan çizgi,

Ön sınır: Ön kenarı skapula'nın arka kenarından yere dik durumda olan çizgi;

Arka sınır: Arka kenar ise 12. interkostal sahadaki omurların ucundan başlar, 9. kosta'nın ortasından geçip 6. interkostadan omuz ekleminin arkasına ulaşır, son kosta arasında kalan bölgedir.

3.4. Perküsyonda Duyulabilecek Sesler

1. Açık ses: Normal akciğer sesi

¹ Prof. Dr., Kafkas Üniversitesi, Veteriner Fakültesi, İç Hastalık AD., kbozukluhan@hotmail.com, ORCID: 0000-0003-4929-5156

2. Açık üstü ses: Akciğer anfizemi
3. Mat ses: Akciğer konjesyonu ve hidrotoraks
4. Timpanik ses: Pnömotoraks
5. Metalik veya madeni ses: Gangrenli pnömoni

4. OSKÜLTASYON MUAYENESİ

Dinleme ile yapılan muayene, göğüs kafesinde bulunan organların hareketleri sırasında çıkardıkları seslerin özelliklerini değerlendirmek ve organlardaki olası değişiklikleri tespit etmek amacıyla gerçekleştirilir. Bu muayene sırasında akciğerlerden hem normal hem de patolojik sesler duyulabilir.

4.1. Normal Sesler

Normal sesler, solunum sırasında havanın traheobronşiyal kısımdan geçerken oluşan seslerdir (Vesiküler sesler, Vesikülobronşiyal sesler).

4.2. Anormal (Patolojik) Sesler

Anormal ya da patolojik sesler, solunum yollarında oluşan değişiklikler ya da havanın iletimini engelleyen nedenlerden kaynaklanır. Bunlar;

Boru sesi (solunum yollarının stenozunda)

Amforik ses (pnömotoraks)

Ral/hırıltı (bronşitis, kronik akciğer hastalıkları, akciğer anfizemi)

Sürtünme sesleri (pleuritiste)

5. SONUÇ

Solunum sisteminin sağlıklı işleyişi, hayvanlarda oksijen alımı ve karbondioksit atılımı açısından kritik öneme sahiptir. Trakea ve akciğerlerin sis-

tematik muayenesi, solunum hastalıklarının erken tanısında vazgeçilmez bir yer tutar. İnspeksiyon, palpasyon, perküsyon ve oskültasyon gibi temel muayene yöntemleriyle elde edilen bulgular, solunum sistemi hastalıklarının ayırıcı tanısında yol göstericidir. Bu yöntemler sayesinde akciğer enfeksiyonları, plevral patolojiler, travmalar ve hava-sıvı birikimlerine dair önemli ipuçları edinilebilir. Ayrıca, perküsyon ve oskültasyonda elde edilen ses özelliklerinin yorumlanması, hastalığın tipini ve yayılımını belirlemede büyük katkı sağlar. Klinik muayene bulguları, radyolojik ve laboratuvar verileriyle desteklendiğinde, kapsamlı ve güvenilir bir tanıya ulaşmak mümkün hale gelir. Bu nedenle, solunum sistemi muayenesi veteriner hekimlikte tanı sürecinin temel taşlarından biri olarak değerlendirilmeli ve her muayenede dikkatle uygulanmalıdır.

KAYNAKLAR

1. Gül Y., Acar A. In: Gül Y. (Ed.) Veteriner İç Hastalıklarında Klinik Muayene ve Tanı Yöntemleri. Solunum Sisteminin Muayenesi. Ankara: Anadolu Nobel Tıp Kitabevi. 2023. p.249-250
2. Jackson PGG, Cockcroft PD. Clinical Examination of Farm Animals. Germany, Berlin: Blackwell Sci.Ltd. 2002.pp:65-81
3. İmren HY. Veteriner İç Hastalıklarına Giriş 4. Baskı Ankara: Medisan Yayınevi, 2003.p.48-50
4. Silverstein D, Drobatz KJ. Clinical evaluation of the respiratory tract. Ettinger SJ, Feldman EC, editors. Textbook of Veterinary Internal Medicine. 6th edition. Elsevier Saunders, Missouri.2005, p. 1206-1217.
5. Kuehn NF. Respiratory system introduction. Kahn CM, ed. The Merck Veterinary Manual. 9th edition. Merck & Co., Inc, New Jersey.2005, p. 1170-1176.
6. Constable PD, Hinchcliff KW, Done SH, Grünberg W: Special examination of the respiratory system. In, Veterinary Medicine: A Textbook of the Diseases of Cattle, Horses, Sheep, Pigs, and Goats. 11thed., 855-856, Elsevier, China, 2017.